

ДІЛО

ВИХОДІТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II, пом.
Конто почт. нмз. 141.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 430 за.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фл. фр.,
Італії 750 лір, Німеччині 750
марк, Польщі 5 шл. фр.,
Чехословаччині 30 к. ч. Руму-
нії 180 лей, Болгарії 75
лв. Австрії 750 шл. Швей-
царщині 1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

В дорозі.

Французський голос про наміри Чічеріна.

Невсильний пункт. — Офіційний Французський голос. — Чому С.Р.С.Р. хоче згоди? — Шкідливий германський понт. — Нема неможливості...

Виникає думок між двома міністрами закордонних справ, Чічеріном та Скінінським, була настроєна у Варшаві на такий високий тон, що здавалось ось-ось вона скінчиться підписанням того переважного документу, якого не в силі нині зробити ніякі дві сусідні ворогуючі держави, що заважають собі про необхідність спільного дружеского співжиття. Святості взаємних заповідей, тривати менше так довго, аж їм не суперечитимуть інші, складені в Берліні. Нема сумніву, що шойно світло берлінських переговорів, Чічеріна зі Штрездема, прояснить не тільки варшавські дипломатичні бенкети, але й голови тих, що плані радістю танцювали довкола святошного стола.

В усіх цих офіційних розмовах у Варшаві, і довірчих у Берліні, не один пункт залишиться неясним; дипломати ломатимуть собі голову над новими шарадами. Та ще перед приходом Чічеріна виринуло одне питання, гідне надуми, яким перша зажурилась Франція: — як погодити мирні залицяння представника С.Р.С.Р. з його метасною відравою до праці Ліги Націй, під якою покровом має зродитись європейський гарантійний пакт? Франція, як союзниця Польщі, старанься знайти не один аргумент в обороні її політики, такої чи сякої, — зрештою не настільки самостійної, щоби ця політика могла загрожувати французьким планам. І саме тому, чак в офіційній французькій пресі появляється комунікати з польськими розмовами з Чічеріном на свій над, швидко послухати кілька рефлексій офіційного французького „Темпа“, що випереджуючи ці розмови, зупинився над можливими аліанами подорожі радянського дипломата:

„Щоб обійти справжнє значення — „Темп“ у передодні з 28. ж. м. — захо-ді Чічеріна, треба спершу згадати собі справу з теперішньої його поді в зоні радянського уряду. Хоча правдою є, що відомості того, який на протязі 3 років веде політику С.Р.С.Р. не є безпосередньо, одначе його політичний вплив не є вже три, що був рік або й 6 місяців тому. Йому заважають, здається, загальною не-адану у політиці обличчя, а закін-ченням держави, всесвіт від трьох літ. Диктатори Кремлю парості зобов'язані, що радянський уряд може зважитись та зміститись у Росії зба-сують революцією або налязанням повстанням власних з держави — власних капіталістичних. Сьогодні революція є смі-шною, яка якого вже не ошукає. Найпаче-ше документи мусять признати, що сьогоднішній її неможливо або шовал-жимо; що її організація є підприємством до довгої мети, яке могло би вдатись по-добрих роках. Іноколи радянська Росія

мусить жити, вона не може бути відосем-леного у світі, без зважків з вищими на-родами“.

„Темп“ зупиняється на подвійній тактиці вед ній радянським уря-дом, що силкується навязати ці зв'язки, і тактикою III-го Інтернаціо-налу, що під пропаганду у різних державах. Ця політика, здавалось, була доцільна, коли Англія, Франція та інші держави признали радянськ-й уряд. Та виявилось, що практичних наслідків визнання нема. Зносини з Англією сильно погірши-лись від часу, коли при уряді стояв Мек Донельє. а Франція настоювала далі на сплатенню царських довгів.

Послухайте далі:

„Нещадно російської політики характери-зує шлях переїздивий від німецько-росій-ської угоди в Рапалі, яка мала з'являти до Польщі з Росією. Чи хто хоче, чи ні, — коли Німеччина підписала з Фран-цією, Англією і Бельгією рейсінські до-говори, вона відвернулася від радян-ської Росії, щоби звернутись на Захід. Не влаштуючи на всі задоволення Берліна, у Москві ніколи не помилялись щодо цього. Чічерін зацікав нещадно кореспон-дентом „Дейлі Геральд“, що політика гарантійного пакту є німецьким маневром, звернення проти Радянського Союзу, що-би знизити дружескі зв'язки Росії з Німеччиною. Радянська преса ні на мент не змінила свого ворожого становища супроти пакту, якого підписання, по сло-вах Чічеріна, не тільки не забезпечило би загального миру, а змінило би неспів-міжнародної ситуації... Троцький заявив, що С.Р.С.Р. не може аступити до Ліги Націй току, що не може дозволити, що-би чужинні держави вмішувались у на-скрізь живучі справи радянського союзу“.

Всі ці міркування є вступом до розмови Чічеріна на тему його дружеских почувань до Польщі. Ні слова про можливу політику Польщі і про наслідки її порозу-міння з С.Р.С.Р. На першій плані скрізь становище С.Р.С.Р. до Німеч-чини. Ось висновки:

Чічеріна та Скінінському не забрали тем до розмови. Не будемо йти аж так далеко, як Деак, щоби відокрепити Росію, що хотять узяти в свої руки ініціативу складного пакту для протидії західного, до якого має аступити Німеччина. Дотри-маючись, що зв'язки між Варшавою і Москвою сильно похитались в останні часи, — що вже російська загроза Поль-щі покинула йде на бік і що нема неможливості, щоби польська республіка не добула, в такій чи іншій формі, з боку російського гарантії, які їй відмовляють з боку німецького“.

Ось і усе. Коротко кажучи: Якщо Польща в силі зробити те, чого не в силі С.Р.С.Р., щоби одною рукою підписати гарантійний пакт, а дру-гою стиснути руку ворога пакту — нехай пробує. Нема тільки додатку: почекаємо і на другу частину роз-мов — у Берліні.

Льокарно і малі держави.

Бельгійський голос про Польщу.

Наради міністрів закордонних справ великих держав в Льокарно, що починаються в понеділок, не мати-муть характеру звичайних довіроч-них розмов. Кожний з делегатів приїде з малим штабом урядових спеціалістів. Стоятьдесять кореспондентів передаватимуть вимину га-док міжнародних дипломатів. Мале швейцарське містечко буде пол. чене телефоном, день та ніч, з головни-ми столицями. Ще невідомо, чи на-ради подобатимуть на офіційний приїзд й міжнародний конгрес, чи тільки на півофіційні дипломати-чні наради.

Роль менших держав ще не вясо-вана. Міністр Бен ш Іде від Чехо-словаччини, гр. Скінінський від Поль-щі — та ще невідомо, чи їх при-сутність не стане ніяковою і для них взаємно і супроти тих великих держав, яких політики вони при-держуються. Французська преса в останній часі силкувалася розяснити неждані пропозиції Чехословаччи-ни на адресу Німеччини щодо силь-ного гарантійного пакту і твердила, що крок чехословачького міністра був зроблений у порозумінні з поль-ським міністром. Польська преса витріщила очі з дива, почувши таку заяву. Бенеш повідомив Варшаву шойно по висилці своїх пропозицій до Берліна і польська дипло-матія вважала це невольною не-сподіванкою з його боку.

Дуже характеристичними є голоси, які взяли в оборону самостійну по-літику Бенеша. Націоналістично-мо-нархістична преса доказує, що Че-хословаччина втратисла надію на підмогу Англії для Східної Європи, не маючи змоги рахувати на Фран-цію, здалася на власні сили. У бель-гійським деннику „Nation Belge“ бу-ла стаття на тему неприхильної від-повіді міністра Ван дер Сельда щодо мілітарної допомоги Бельгії — Поль-щі. Є там таке місце: „п. Бенеш імовірно сказав собі, що його кра-їна є дуже мала, а Франція — дуже далеко і що в тих умовах доля Польщі вирішена: — німецька ата-ка, байдуже який Бельгії, Пилатове обмилити рук Англії, безсилля або параліж Франції — не кажучи вже про участь Росії — польський рес-публіці загрожує те, що згине, заки зможе святкувати десяти роковини свого воскресення“.

Виходило би, що не всі гл дять на спробі порозуміння з Німеччи-ною однаковими очима. Великі держави хотять, щоби ці спроби йшли через їх посередництво. Тому мож-ливе, що малі держави чекатимуть у Льокарно дуже довго, заки дій-дуть до голосу. Буде це мабуть шойно по порозумінню з Німеччи-ною великих держав, отже аж... по конференції.

„Господарська Рада“.

Санация прам. Габсбургів.

У міністерстві скарбу відбулося в четвер перше засідання тав. Господарської Ради, яку зібрав міністер скарбу Габсбург ігнано і сповсю закликав у сесії. Нарайи згаду-ють шай дива. А відкриття і промовою самі міністри.

Нічого ні нового ні цікавого він у ній не сказав. Певнякко застопив те, що

своїй часу висказав на сьнятській будже-тоїй комісії. Та в деякі свої проєкти він корективні мабуть під впливом критики сьнятського експозе.

Перш за все відгукнувся, що наразі не буде запроваджені іспитання Господарської Ради, а буде тільки „усо-перешення того, що діалося до того часу в діяльній господар-ських нарад уряду“. Також озва-ченням комітетів пали Габсбург для прот-сестім відразу до пізнання, що рада не може приймати ніяких обов'язуючих по-станов для міністерств, а може тільки радити, як на зрештою й годиться усякій раді. Далі то вже пішло конста-тування фактів. Отже міністер і прем'єр ствердили, що від року тутіється госпо-дарська криза, до якої причинилася кри-за фінансова та зхитання курсу золотого. А ще він березня 1924 р. тягнеться спра-ва відомого торговельного банкрусу, від половини січня р. почався із Польско-го Банку відлив чужих валют. Німець-кий імпортер до Польщі — признав ним разом п. Габсбург — був імпортером на кре-дит, а польський експорт до Німеччини був задовольнений, лишши спокійно то-рговельні зносини Польщі з Німеччиною давали у висліді для Польщі позакре-ситу кредитів, які виповнювали з хитанню зрівняти торговельні зносини, що Польща дуже пошкодила. Та прем'єр і міністер фінансів твердили, що те зрівняння мало і має для Польщі додатні стоорони, бо Польща за час війни аспіла себе унеза-дажати від Німеччини. Далі йшли мова про обанкруту торговельного банкрусу. Прем'єр заявив, що більше мусить опертись на тому, щоби менше імпортувати, а більше експортувати, а через те експорт мусить стати найважливішим постулатом уряду. Найцікавіше те, що бесідни за-в'язалися за потребою скорочення часу ре-зультатів. Та не скорочення наступили шойно тоді, як будуть освіднені позитивні результати експорту. Найважливішою за-повіддю Габсбургів було те, що він наме-ряє зреформувати систему миткового податку.

Ще за попереднього уряду устійною було висоту миткового податку в сумі 800 мільонів золотих. Певнякко віднесо-той податок до одного мільярда золотих. Уряд рішився виступити тепер з проєк-том, щоби митковий податок зменшити до половини. Нова система миткового податку ріжнеться від попередньої тим, що податок цей сирився би на де-кларатив, відомостями що три роки. До тогож його завадилось би на 8 літ. А раз на все. Максимальна висота того по-датку вносилася би 7 зол. річно від тисячі.

Крім того замислює уряд провести ще три закони: про спосіб обчислення де-кларатив і самоподатків на імпортерів, про особ-лі серезники та заходи для зацікавлен-них фінансової країн та удержання гроше-вого обороту і про піддержку розвитку промислової продукції та поправу торго-вельного балансу.

В дискусії, яка вивчалася про промову Габсбургів заборили слово пос. В жбббб, який відгукнувся необхідністю піддер-жання власної продукції шляхом зміни соціальної політики та широким продо-ження праці між юнью 9 років. Кри-шого домагався він односторонню допомо-гу промислу аналогічно до того, яку о-державі банкі. Заключив за системою протекціонізму. Пос. Фудаконський був певничко великий змислений власно-сті. Навіть отже на зменшені реформо-у іспиті зацікавився теж за раціональ-но протекціонізму. Поступати зрештою змис-люючи власності, згубляючи бій „Ку-мелю родинний“, заступив пос. Поляк о-скі, який зазначив за широким приморо-дженням підлягав жит, а щодо проєк-тованого зменшення миткового податку до половини, то його організація могла би згидитись на те тільки од уможови-ти держава посприяти би платникам уся назначку задоволення як митково-го податку.

Пос. Жулявський, певничко професійний спок, відгукнувся необхідністю добути кредит за кордоном та всередині з тим застереженнями, щоби ці ціли не втруча-вали прам сьнятського держави.

На тому й починалася дискусія на-рادی той чак Господарської Ради. Була вона чималим, тільки наступом бала-кампіона, який нічого не змінила в справі складів відновлення.

За те привнесла щогодішні преса відомо-сти з Варшави, що то, що проєктував

Rad. szas. „Dilo“ Pr. 719/25. W imieniu Kasztorsopolitki Polskiej! Rad okrogowy kaszy jak Trybunal prawowy we Lwowie, otworz na wniosek Prokuratury Państwowej, le zlec szasopolitki „Dilo“ Nr. 218 (10.59) z dnia 1. października 1925 r. w artykule pod tytułem: 1) „Na przedostat nowych tożiw“ 2) „Wzrosty „Wzrosty“ „Wzrosty“ 3) „Wzrosty“ 4) „Wzrosty“ 5) „Wzrosty“ 6) „Wzrosty“ 7) „Wzrosty“ 8) „Wzrosty“ 9) „Wzrosty“ 10) „Wzrosty“ 11) „Wzrosty“ 12) „Wzrosty“ 13) „Wzrosty“ 14) „Wzrosty“ 15) „Wzrosty“ 16) „Wzrosty“ 17) „Wzrosty“ 18) „Wzrosty“ 19) „Wzrosty“ 20) „Wzrosty“ 21) „Wzrosty“ 22) „Wzrosty“ 23) „Wzrosty“ 24) „Wzrosty“ 25) „Wzrosty“ 26) „Wzrosty“ 27) „Wzrosty“ 28) „Wzrosty“ 29) „Wzrosty“ 30) „Wzrosty“ 31) „Wzrosty“ 32) „Wzrosty“ 33) „Wzrosty“ 34) „Wzrosty“ 35) „Wzrosty“ 36) „Wzrosty“ 37) „Wzrosty“ 38) „Wzrosty“ 39) „Wzrosty“ 40) „Wzrosty“ 41) „Wzrosty“ 42) „Wzrosty“ 43) „Wzrosty“ 44) „Wzrosty“ 45) „Wzrosty“ 46) „Wzrosty“ 47) „Wzrosty“ 48) „Wzrosty“ 49) „Wzrosty“ 50) „Wzrosty“ 51) „Wzrosty“ 52) „Wzrosty“ 53) „Wzrosty“ 54) „Wzrosty“ 55) „Wzrosty“ 56) „Wzrosty“ 57) „Wzrosty“ 58) „Wzrosty“ 59) „Wzrosty“ 60) „Wzrosty“ 61) „Wzrosty“ 62) „Wzrosty“ 63) „Wzrosty“ 64) „Wzrosty“ 65) „Wzrosty“ 66) „Wzrosty“ 67) „Wzrosty“ 68) „Wzrosty“ 69) „Wzrosty“ 70) „Wzrosty“ 71) „Wzrosty“ 72) „Wzrosty“ 73) „Wzrosty“ 74) „Wzrosty“ 75) „Wzrosty“ 76) „Wzrosty“ 77) „Wzrosty“ 78) „Wzrosty“ 79) „Wzrosty“ 80) „Wzrosty“ 81) „Wzrosty“ 82) „Wzrosty“ 83) „Wzrosty“ 84) „Wzrosty“ 85) „Wzrosty“ 86) „Wzrosty“ 87) „Wzrosty“ 88) „Wzrosty“ 89) „Wzrosty“ 90) „Wzrosty“ 91) „Wzrosty“ 92) „Wzrosty“ 93) „Wzrosty“ 94) „Wzrosty“ 95) „Wzrosty“ 96) „Wzrosty“ 97) „Wzrosty“ 98) „Wzrosty“ 99) „Wzrosty“ 100) „Wzrosty“ 101) „Wzrosty“ 102) „Wzrosty“ 103) „Wzrosty“ 104) „Wzrosty“ 105) „Wzrosty“ 106) „Wzrosty“ 107) „Wzrosty“ 108) „Wzrosty“ 109) „Wzrosty“ 110) „Wzrosty“ 111) „Wzrosty“ 112) „Wzrosty“ 113) „Wzrosty“ 114) „Wzrosty“ 115) „Wzrosty“ 116) „Wzrosty“ 117) „Wzrosty“ 118) „Wzrosty“ 119) „Wzrosty“ 120) „Wzrosty“ 121) „Wzrosty“ 122) „Wzrosty“ 123) „Wzrosty“ 124) „Wzrosty“ 125) „Wzrosty“ 126) „Wzrosty“ 127) „Wzrosty“ 128) „Wzrosty“ 129) „Wzrosty“ 130) „Wzrosty“ 131) „Wzrosty“ 132) „Wzrosty“ 133) „Wzrosty“ 134) „Wzrosty“ 135) „Wzrosty“ 136) „Wzrosty“ 137) „Wzrosty“ 138) „Wzrosty“ 139) „Wzrosty“ 140) „Wzrosty“ 141) „Wzrosty“ 142) „Wzrosty“ 143) „Wzrosty“ 144) „Wzrosty“ 145) „Wzrosty“ 146) „Wzrosty“ 147) „Wzrosty“ 148) „Wzrosty“ 149) „Wzrosty“ 150) „Wzrosty“ 151) „Wzrosty“ 152) „Wzrosty“ 153) „Wzrosty“ 154) „Wzrosty“ 155) „Wzrosty“ 156) „Wzrosty“ 157) „Wzrosty“ 158) „Wzrosty“ 159) „Wzrosty“ 160) „Wzrosty“ 161) „Wzrosty“ 162) „Wzrosty“ 163) „Wzrosty“ 164) „Wzrosty“ 165) „Wzrosty“ 166) „Wzrosty“ 167) „Wzrosty“ 168) „Wzrosty“ 169) „Wzrosty“ 170) „Wzrosty“ 171) „Wzrosty“ 172) „Wzrosty“ 173) „Wzrosty“ 174) „Wzrosty“ 175) „Wzrosty“ 176) „Wzrosty“ 177) „Wzrosty“ 178) „Wzrosty“ 179) „Wzrosty“ 180) „Wzrosty“ 181) „Wzrosty“ 182) „Wzrosty“ 183) „Wzrosty“ 184) „Wzrosty“ 185) „Wzrosty“ 186) „Wzrosty“ 187) „Wzrosty“ 188) „Wzrosty“ 189) „Wzrosty“ 190) „Wzrosty“ 191) „Wzrosty“ 192) „Wzrosty“ 193) „Wzrosty“ 194) „Wzrosty“ 195) „Wzrosty“ 196) „Wzrosty“ 197) „Wzrosty“ 198) „Wzrosty“ 199) „Wzrosty“ 200) „Wzrosty“ 201) „Wzrosty“ 202) „Wzrosty“ 203) „Wzrosty“ 204) „Wzrosty“ 205) „Wzrosty“ 206) „Wzrosty“ 207) „Wzrosty“ 208) „Wzrosty“ 209) „Wzrosty“ 210) „Wzrosty“ 211) „Wzrosty“ 212) „Wzrosty“ 213) „Wzrosty“ 214) „Wzrosty“ 215) „Wzrosty“ 216) „Wzrosty“ 217) „Wzrosty“ 218) „Wzrosty“ 219) „Wzrosty“ 220) „Wzrosty“ 221) „Wzrosty“ 222) „Wzrosty“ 223) „Wzrosty“ 224) „Wzrosty“ 225) „Wzrosty“ 226) „Wzrosty“ 227) „Wzrosty“ 228) „Wzrosty“ 229) „Wzrosty“ 230) „Wzrosty“ 231) „Wzrosty“ 232) „Wzrosty“ 233) „Wzrosty“ 234) „Wzrosty“ 235) „Wzrosty“ 236) „Wzrosty“ 237) „Wzrosty“ 238) „Wzrosty“ 239) „Wzrosty“ 240) „Wzrosty“ 241) „Wzrosty“ 242) „Wzrosty“ 243) „Wzrosty“ 244) „Wzrosty“ 245) „Wzrosty“ 246) „Wzrosty“ 247) „Wzrosty“ 248) „Wzrosty“ 249) „Wzrosty“ 250) „Wzrosty“ 251) „Wzrosty“ 252) „Wzrosty“ 253) „Wzrosty“ 254) „Wzrosty“ 255) „Wzrosty“ 256) „Wzrosty“ 257) „Wzrosty“ 258) „Wzrosty“ 259) „Wzrosty“ 260) „Wzrosty“ 261) „Wzrosty“ 262) „Wzrosty“ 263) „Wzrosty“ 264) „Wzrosty“ 265) „Wzrosty“ 266) „Wzrosty“ 267) „Wzrosty“ 268) „Wzrosty“ 269) „Wzrosty“ 270) „Wzrosty“ 271) „Wzrosty“ 272) „Wzrosty“ 273) „Wzrosty“ 274) „Wzrosty“ 275) „Wzrosty“ 276) „Wzrosty“ 277) „Wzrosty“ 278) „Wzrosty“ 279) „Wzrosty“ 280) „Wzrosty“ 281) „Wzrosty“ 282) „Wzrosty“ 283) „Wzrosty“ 284) „Wzrosty“ 285) „Wzrosty“ 286) „Wzrosty“ 287) „Wzrosty“ 288) „Wzrosty“ 289) „Wzrosty“ 290) „Wzrosty“ 291) „Wzrosty“ 292) „Wzrosty“ 293) „Wzrosty“ 294) „Wzrosty“ 295) „Wzrosty“ 296) „Wzrosty“ 297) „Wzrosty“ 298) „Wzrosty“ 299) „Wzrosty“ 300) „Wzrosty“ 301) „Wzrosty“ 302) „Wzrosty“ 303) „Wzrosty“ 304) „Wzrosty“ 305) „Wzrosty“ 306) „Wzrosty“ 307) „Wzrosty“ 308) „Wzrosty“ 309) „Wzrosty“ 310) „Wzrosty“ 311) „Wzrosty“ 312) „Wzrosty“ 313) „Wzrosty“ 314) „Wzrosty“ 315) „Wzrosty“ 316) „Wzrosty“ 317) „Wzrosty“ 318) „Wzrosty“ 319) „Wzrosty“ 320) „Wzrosty“ 321) „Wzrosty“ 322) „Wzrosty“ 323) „Wzrosty“ 324) „Wzrosty“ 325) „Wzrosty“ 326) „Wzrosty“ 327) „Wzrosty“ 328) „Wzrosty“ 329) „Wzrosty“ 330) „Wzrosty“ 331) „Wzrosty“ 332) „Wzrosty“ 333) „Wzrosty“ 334) „Wzrosty“ 335) „Wzrosty“ 336) „Wzrosty“ 337) „Wzrosty“ 338) „Wzrosty“ 339) „Wzrosty“ 340) „Wzrosty“ 341) „Wzrosty“ 342) „Wzrosty“ 343) „Wzrosty“ 344) „Wzrosty“ 345) „Wzrosty“ 346) „Wzrosty“ 347) „Wzrosty“ 348) „Wzrosty“ 349) „Wzrosty“ 350) „Wzrosty“ 351) „Wzrosty“ 352) „Wzrosty“ 353) „Wzrosty“ 354) „Wzrosty“ 355) „Wzrosty“ 356) „Wzrosty“ 357) „Wzrosty“ 358) „Wzrosty“ 359) „Wzrosty“ 360) „Wzrosty“ 361) „Wzrosty“ 362) „Wzrosty“ 363) „Wzrosty“ 364) „Wzrosty“ 365) „Wzrosty“ 366) „Wzrosty“ 367) „Wzrosty“ 368) „Wzrosty“ 369) „Wzrosty“ 370) „Wzrosty“ 371) „Wzrosty“ 372) „Wzrosty“ 373) „Wzrosty“ 374) „Wzrosty“ 375) „Wzrosty“ 376) „Wzrosty“ 377) „Wzrosty“ 378) „Wzrosty“ 379) „Wzrosty“ 380) „Wzrosty“ 381) „Wzrosty“ 382) „Wzrosty“ 383) „Wzrosty“ 384) „Wzrosty“ 385) „Wzrosty“ 386) „Wzrosty“ 387) „Wzrosty“ 388) „Wzrosty“ 389) „Wzrosty“ 390) „Wzrosty“ 391) „Wzrosty“ 392) „Wzrosty“ 393) „Wzrosty“ 394) „Wzrosty“ 395) „Wzrosty“ 396) „Wzrosty“ 397) „Wzrosty“ 398) „Wzrosty“ 399) „Wzrosty“ 400) „Wzrosty“ 401) „Wzrosty“ 402) „Wzrosty“ 403) „Wzrosty“ 404) „Wzrosty“ 405) „Wzrosty“ 406) „Wzrosty“ 407) „Wzrosty“ 408) „Wzrosty“ 409) „Wzrosty“ 410) „Wzrosty“ 411) „Wzrosty“ 412) „Wzrosty“ 413) „Wzrosty“ 414) „Wzrosty“ 415) „Wzrosty“ 416) „Wzrosty“ 417) „Wzrosty“ 418) „Wzrosty“ 419) „Wzrosty“ 420) „Wzrosty“ 421) „Wzrosty“ 422) „Wzrosty“ 423) „Wzrosty“ 424) „Wzrosty“ 425) „Wzrosty“ 426) „Wzrosty“ 427) „Wzrosty“ 428) „Wzrosty“ 429) „Wzrosty“ 430) „Wzrosty“ 431) „Wzrosty“ 432) „Wzrosty“ 433) „Wzrosty“ 434) „Wzrosty“ 435) „Wzrosty“ 436) „Wzrosty“ 437) „Wzrosty“ 438) „Wzrosty“ 439) „Wzrosty“ 440) „Wzrosty“ 441) „Wzrosty“ 442) „Wzrosty“ 443) „Wzrosty“ 444) „Wzrosty“ 445) „Wzrosty“ 446) „Wzrosty“ 447) „Wzrosty“ 448) „Wzrosty“ 449) „Wzrosty“ 450) „Wzrosty“ 451) „Wzrosty“ 452) „Wzrosty“ 453) „Wzrosty“ 454) „Wzrosty“ 455) „Wzrosty“ 456) „Wzrosty“ 457) „Wzrosty“ 458) „Wzrosty“ 459) „Wzrosty“ 460) „Wzrosty“ 461) „Wzrosty“ 462) „Wzrosty“ 463) „Wzrosty“ 464) „Wzrosty“ 465) „Wzrosty“ 466) „Wzrosty“ 467) „Wzrosty“ 468) „Wzrosty“ 469) „Wzrosty“ 470) „Wzrosty“ 471) „Wzrosty“ 472) „Wzrosty“ 473) „Wzrosty“ 474) „Wzrosty“ 475) „Wzrosty“ 476) „Wzrosty“ 477) „Wzrosty“ 478) „Wzrosty“ 479) „Wzrosty“ 480) „Wzrosty“ 481) „Wzrosty“ 482) „Wzrosty“ 483) „Wzrosty“ 484) „Wzrosty“ 485) „Wzrosty“ 486) „Wzrosty“ 487) „Wzrosty“ 488) „Wzrosty“ 489) „Wzrosty“ 490) „Wzrosty“ 491) „Wzrosty“ 492) „Wzrosty“ 493) „Wzrosty“ 494) „Wzrosty“ 495) „Wzrosty“ 496) „Wzrosty“ 497) „Wzrosty“ 498) „Wzrosty“ 499) „Wzrosty“ 500) „Wzrosty“ 501) „Wzrosty“ 502) „Wzrosty“ 503) „Wzrosty“ 504) „Wzrosty“ 505) „Wzrosty“ 506) „Wzrosty“ 507) „Wzrosty“ 508) „Wzrosty“ 509) „Wzrosty“ 510) „Wzrosty“ 511) „Wzrosty“ 512) „Wzrosty“ 513) „Wzrosty“ 514) „Wzrosty“ 515) „Wzrosty“ 516) „Wzrosty“ 517) „Wzrosty“ 518) „Wzrosty“ 519) „Wzrosty“ 520) „Wzrosty“ 521) „Wzrosty“ 522) „Wzrosty“ 523) „Wzrosty“ 524) „Wzrosty“ 525) „Wzrosty“ 526) „Wzrosty“ 527) „Wzrosty“ 528) „Wzrosty“ 529) „Wzrosty“ 530) „Wzrosty“ 531) „Wzrosty“ 532) „Wzrosty“ 533) „Wzrosty“ 534) „Wzrosty“ 535) „Wzrosty“ 536) „Wzrosty“ 537) „Wzrosty“ 538) „Wzrosty“ 539) „Wzrosty“ 540) „Wzrosty“ 541) „Wzrosty“ 542) „Wzrosty“ 543) „Wzrosty“ 544) „Wzrosty“ 545) „Wzrosty“ 546) „Wzrosty“ 547) „Wzrosty“ 548) „Wzrosty“ 549) „Wzrosty“ 550) „Wzrosty“ 551) „Wzrosty“ 552) „Wzrosty“ 553) „Wzrosty“ 554) „Wzrosty“ 555) „Wzrosty“ 556) „Wzrosty“ 557) „Wzrosty“ 558) „Wzrosty“ 559) „Wzrosty“ 560) „Wzrosty“ 561) „Wzrosty“ 562) „Wzrosty“ 563) „Wzrosty

ний бюджет на 1925 рік, над яким буде платити в першу чергу сою, поменшено на суму 68 мільйонів золотих. Загальна сума видатків намічена на суму 1845 мільйонів золотих, коли в 1925 р. вносила понад 2016 мільйонів. Проектований бюджет поменшено коштам скорочення видатків агрономічного міністерства. Видатки міністерства військових справ поменшено з 710 на 59 мільйонів, міністерства освіти з 325 на 315 мільйонів, внутрішніх справ з 207 на 190 мільйонів, публичних робіт з 84 на 70 мільйонів.

Чи не проєктовано виконання бюджету дається на ділі провести в життя — не можна сказати і за це не заручити нікого. Нам не може дати такої запоруки сам проєкт, тобто міністер фінансів Грабо-вського. Бюджет не передав коштам, які виведені з ухвалення закону про колонізацію та осадництво. Ухвалення того закону побільшить все одно загальну суму проєктованого бюджету на 1925 рік дещо поза норму бюджету з 1925 р. та роз-се всі ілюзії Грабо-вського про осадництво. Не сталося б це хіба на випадок про-гаду закону про т. зв. земельну реформу.

Грабщина.

„Меншостеві“ делегація у Грабо-вського „патріотичний дух“. — Запити в освітній комісії — Дивогляди ці-фри. — Згідно з правом.

Перед тижнем явилася була у міністра освіти Ст. Грабо-вського делегація „чужоплемінних“ клубів під проводом пос. Вигодського (Жидівський Клуб) і пос. Єреміча (Білоруський Клуб). Представники „меншостевих“ клубів вказували на невідповідність закону з духом часу експерименти п. Ст. Грабо-вського в шкільній діяльності. Крім того вказували на конституційний обов'язок держави субсидіювати приватне шкільництво в рідній мові. Вкінці порушено справу викладання всіх предметів в школах „національних меншостей“ в рідній мові, себто скасування розпорядку міністра про викладання в не-польських школах по польській географії й історії та науки про сучасну Польщу.

У своїй відповіді міні. Ст. Грабо-вський спинився тільки на останній точці, вказуючи, що наука у всіх школах на території сучасної Польщі повинна бути просвіта „патріотичним духом“. А той „дух“ тільки тоді може проявитися, коли географія, історія й наука про сучасну Польщу буде подавана в державній, себто польській мові. Коли йому вказано на непедагогічність таких експериментів, він згодився, щоби у першій класі в усі предмети були подавані в рідній мові, а у всіх інших, щоби безумовно виступав „патріотичний дух“ у зв'язку з польською мовою.

На освітній комісії польського союзу, що радила в останніх днях, деякі посли звернулися до міністра освіти зі запитом на тему під-

вишки оплат у високіх школах, нервиконання законів про шкіль-ництво для „національних меншо-стей“ і т. и.

Перший запит поставив пос. Пйотровський (ППС), вказуючи, що оплати є суперечні з конституцією, що підвищеною оплат змагається до виключення від науки вбогої молоді, що проти цього не-конституційного зарядження протес-тує вся молодь, не виключаючи й єврейсько-націоналістичної.

На те заявив Ст. Грабо-вський, що оплати на університетах мають свою мету. На високі школи зголошується багато неприготованих сту-дентів. Підвищення оплат змусить їх приготуватися (?!) і поважно брати іспити (?!). Зраштую, підвищення є конечною, щоби могли фунгувати професори. „Бідним студентам він може розложити оплати на „рати“.

І другий запит ставив пос. Пйотровський, вказуючи, що куратори з інспекторами глумляться з зако-нів. Особливо львівський куратор на тайних зібраннях з єврейськими інспекторами тільки продумував над знищенням українського шкіль-ництва.

Міні. Ст. Грабо-вський у своїй відпові-ді вказував на горячковість і завзя-ті з обох боків, з боку польсь-ського й українського.

Українці виявляють занадто ве-лике роздратування та намагаються скермувати шкільні справи на полі-тичні шляхи. А прешінь після остан-нього розгляду інспекторських вне-сенів він (себ-то Грабо-вський) поробив такі поправки, що у Сх. Галичині буде 300 польських всенародніх шкіл і 1000 (тисяча) українсь-ких „зутраквізованих“.

Важко визнати в заїмпровізо-ваних п. міністром цифрах. Бо й що ж то за цифра 1:300 шкіл (300 польських, 1000 українських „зутраквізованих“)? Чи це школи загар-бані з українського стану посідання, чи перетворені в якесь міхітум com-positum на основі плебісциту? Вкін-ці, що це за звірина „українські школи „зутраквізовані“ та чим ут-раквізована школа вирізняється від польської?

На запит пос. Хруцького в справі переслідування українсь-кого шкільництва всіх ступнів, з пи-тотою собі відвагою відповів Ст. Грабо-вський, що „все діється згід-но з правом“, а тому заря-дження шкільних властей не є пере-слідуваннями.

На тему „numerus clausus“ ніхто не ставив запитів. Годиться же звер-нути увагу, що пелесівському інтер-пелянтові, членові правительствен-ного клубу, п. міністер відповідає чемно. За те пос. Хруцькому грубо, різко, визиваючи, по диктаторськи.

Церковні справи.

Ще про цілібат і наших богословів.

(З духовних кол.)

Вже пів року минуло, як наші молоді клирики під брутальним і незаконним насильством уступили з духовних семінарій в Станиславо-ві і Перемишлі. В обороні їх ста-нула однодушно вся наша суспіль-ність і сказала на великих вічах своє рішуче слово. Після того пі-шло до римського престолу пред-ставлення від українського світсь-кого громадянства, від духовенства, і з окрема від Народного Коміте-ту, домагаючися охорони запору-чених нам через Рим прав. Але на-стає вже новий шкільний рік, а ми не маємо ніякої відповіді з Риму. Тимчасом накинені нам реформато-ри ведуть своє діло вперто даліше, не зважаючи на голос всього ду-ховенства і народу. В своїх змага-ннях спираються на польський уряд і користають з важких умовин жит-тя, зі загального зубожіння, з усу-вання наших людей з публичних посад, з безробіття інтелігентських сил, з польського numerus clausus, з відсутності рідного висшого шкільництва.

Знаменні під цим оглядом слова одного цілібатного достойника: „тепер саме догідна хвиля для пе-реведення у нас загального ціліба-ту, — коли для наших молодих людей замкнені всі другі поля і остало лише одно богослов'я; при-ложім їм ніж до горла і скажимо: вибирайте цілібат або не будете священиками“.

В таких обставинах ждали всі, що скаже Рим. Але видно там стира-ються з собою два напрямки. Офі-ціальний Рим не сміє перечеркнути перед лицем світа своїх декретів і зобов'язань даних нашому обря-дові і церкві. Але крім офіційно-го Риму розкились там також мо-гутчі протектори всіляких сторонніх інтересів, м. и. й інтересів Варшави.

І саме завдяки тим впливам Рим мовчить. Але наша суспільність до-бре розуміє ту двозначну політику Риму, звернену на ділі проти нас.

І тому гадаємо, що наші поваж-ні чинники, котрі внесли до Риму представлення про охорону наших прав, не дадуться збути глухою мовчанкою та упійнуть за слуш-ну відповідь; а коли її не одер-жать, то почнуть висвітлювати пе-ред широким світом дволичність і зрадництво Риму. Та поки справа порішиться, мусимо вже тепер за-становитись, що мали би даліше робити уступивші богослови. Пере-довсім повинні рішучо видержати в своїй постанові і не приймати ярма, яке на них протизаконно на-

кладається, памятаючи, що цим яр-мом запропастили би добре прав-свої церкви на всі часи. Так само не повинні в цих умовах асту-пати в духовну семінарію і нові кан-дидати.

Коли би рішення Риму навіть так скоро і не прийшло, то якщо ніхто в семінарію не вголоситься, самі наші вперті владки будуть при-мушені відмовитись від своїх без-виглядних реформаторств. Поки що богослови повинні оглянутись за иншим хлібом. Ми чули, що деякі уступивші богослови доповнили семінаріальну мзтуру, одержали учи-тельські посади, можуть ідейно пріювати та й стоятимуть мате-ріально краще від духовних.

І щоб не гаяти дурно часу й при-норовлюватись до змінених загаль-них умов життя, добре було б, що-би наші виступивші богослови пе-рейшли одворічний торговельний курс у Львові (при вул. Корняків ч. 1, від 5. Х., який відчиняє аб-солютно дорогу до кооператив, кас, молочарства і т. практичних ділянок праці. Як згаданий курс. Так і вивчення якогось ремесла, та складання учительської семін. мату-ри могло б стати немало у пригоді богословам, колиб вони й повер-нули згодом до теологічних студій. Не слід пропускати з очей, що по відібранню церковних земель і при-тяжкій залежності від світського уряду, матеріальне як і мораль-не становище наших священиків стає щораз гірше. Тому богослови, молоді люди, перед якими ще шле життя, повинні одночасно старати-ся запевнити собі можливість ин-шого хліба та одночасно боротись за єдине добро, яке залишається нашим священикам — за право до родинного шастя. Свй.

Наші мистці за кордоном.

Концерт п'яніста ТАРАСА ШУХЕВИЧА в Білгороді.

Білгород, 27. вересня 1925. Повер-таючи з над сибіри, Андрій, виступив наш п'яніст Т. ШУХЕВИЧ в Білгороді з кон-цертом, в якому українські сербські пісні спінала тутешня концертна спілка п. Бош кован-Агатович. — Дяк величезного гуртка білгородських українців було це величне свято, в якому ми пере-жили незвичайно радісні дні, одуше-вляючись звуками чародійної рідної му-зики та мистецькою грою шан. п'яніста. Хоч того самого дня концертував тут віденський оперний тенор, Норвежець Карло Агара Ествіг, рекламивавши своїм засобами модерної реклами, саль „Стя-ковича“, в якій концертував Т. Шухевич, наповнилася добродійно білгородською пу-блікою. Присутній був і президент міста Білгорода, парламентарі посм, му-зичні критики різних білгородських газет та багато иншої добродійної публіки. П'яніста прийняла публіка заслужено

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

2)

ЛАВРІВ.

(Продовження.)

Начерк — студія В. Площанського, була результатом не тільки під кожним оглядом свісної автопсії, але й вислілом уважного пересту-длювання жерел, які автор найшов на місці. В першу чергу використав він скопійовані на прикінці XVIII. і в перших роках XIX. в. мона-стирські дипломатари та хроніки, а яких перший п. з. „Protocollum Gestorum in mon. Lawrow“. Pars I. et II. донині збережений в мона-стирській бібліотечі, а друга „Actum Monasterii Lawrowiensis. Li-ber“ зберігається тільки в одному, другому томі. Крім цього перегля-нув Площанський монастирський ін-тентарі з 1816, 1826 і 1842 року та монастирський „Помяник“. Автор, старим звичаєм, не цитує жерел, з яких користав, і щойно тому, хто з ними познайомився, стає ясно, на чому оперті відомості подані в його студії.

Описавши природу й етнографію лаврівських околиць, підчеркує ав-тор історичні моменти в житті дов-количних сіл — Лінини, Тер-шовоє (характеристичні топографіч-

ні назви, як гора Старожниця, Вежа, церкву в Тершові мав будувати будівничий старо-го лаврівського ра-туша — Ганс Блехер з поч. XVI. в.) самого Лаврова-села, якого за-ложення датуються привілеєм Жиг-монта Августа з 1550 р. наданим перемиському владці Антонієві Радилівському на поселення мона-стирської служби, Лінини Вели-кої, якої церков сягає традицією аж по 1188 рік, а населення ви-являє велику примішку татарського елементу (поляна „Татаринів“, про-звища селян — Кілган, Калмук, Ке-рош і т. п.). Волошинової зі старим церквинцем, дзвонами XVII. в. молдавськими традиціями ерекції (голова вола на громадській печат-ці), Терла, гнізда дрібної україн-ської шляхти — Терлецьких, а да-лі Білича (первісно Волі Стріль-бицької) та Стрільбиць — гнізда Стрільбицьких.

Переходячи до історії й топогра-фії Лаврівського монасти-ря, автор цитує псевдо-грамоту князя Льва, якій одначе не силу-ється надати характеру безсумнів-ної автентичності так само, як в парі з поясненням походження на-зви Лаврова від князя Лавра, ци-тує припущення про його похо-дження від грецького слова „лав-

па“ (монастир). Помінаючи XIV. і XV. вік як темну епоху життя мо-настиря, з якої не збереглося нія-ких писаних відомостей, крім гра-моти кор. Волод. Ягайла, що в 1415 р. затверджує „ерекційну гра-моту“ надану зновуж таки князем Львом монастирській тоді церкві в Терлі, переходить Площанський до цілого циклу королівських грамот і привілеїв, які починаючи з XVI. віку значать етапи боротьби мона-стиря за цілість своїх земель і прав.

На жаль з цілого ряду грамот і фундаційних конфірмацій не мо-жемо аж до XVIII. віку нічого до-відатися про те, що цікавило нас найбільше, а саме про долю мона-стирських будівель та їх поступен-не мистецьке вінування. Короткі й маломовні вістки помічуються щой-но з XVIII. віком. Відтіля довідемося наприклад, що 1707 р. погорів мо-настир вдруге від свого існуван-ня, що повторилося в 1767 році. В 1770 р. посвячено каплицю в мо-настирській „трапезі“, відбудованій після пожежі. В 1771 р. почалася „фабрика“ нового монастиря. 1774 р. потерпів монастир від пожежі. В 1781 р. списано все монастирське срібло; тодіж післано до Львова по архтекта Йоана Шнайдра, якому доручено закінчити будову

монастиря. В 1785 р. віддав мона-стир усе церковне срібло з Лавро-ва і Білини ваги 60 фунтів і 16 лів дута австрійському фіскусові, за що дістав облігацію на 1296 ре-нських і 24 крайцарів. В 1811 р. пе-ренесено старинну ікону Богороди-ці з Білина до Лаврова та посвя-чено цвинтарну каплицю (св. Івана Хрестителя). З письма, висланого тогож року ігуменом Годдасевичем до Митрополита Ангеловича до-відемося, що лаврівський монастир дав колись шість окремих церков: св. Онуфрія, (нинішня головна й парохіяльна), св. Івана Хрестителя (нині серед монастирського кладо-вища), св. Івана Євангелиста, Чесно-вища, св. Івана Євангелиста, По-го Хреста (нинішня-трапезна), По-го Хреста (нинішня-трапезна), По-го Хреста (нинішня-трапезна). Ще до кін-ця XVIII. віку внесено три з них (По-го Хреста, Миколи та Івана Єванге-лики) а три инші збереглися донині-сти) як і в Лобеского так і в Пло-щанського найцікавішим для нас здається опис головної церкви св. Онуфрія.

Площанський описує її так: Церква св. Онуфрія при мона-стирському будинку, кам'яна під гонтами, построна хрестообразна окого 1676 р. (Відки взяв П. цю дату, повторю-ючи за ним дідак без застере-

Инж. Юліян Павликовський.

В обороні рідної землі.

(Докінчення.)

Підкреслимо, що строге примінення до тепер обов'язуючих аграрних законів в Польщі не дозволяло би, коли вжити на увагу аграрний устрій українського села, насправджування колоністів у перенаселену густотою населення, на якій країну з промисловою густотою населення, на якій околом 80 відсотків існуючих тепер господарств є халупничими господарствами, отже карловатими і малоземельними, економічно несамоцінними. На їх усамостійнення замало всієї землі, яка є в розпорядженні поміщиків і держави.

Гакатистична Прусія видала, почавши від 1886 року, низку протипольських аграрних законів і за це стрінуло її обурення всього культурного світу. Прусія йшла в боротьбу з відслоненням чолон —

Прусія, яка точно придержувався колонізаційних протипольських законів — і Поляки Познаньщини та Поморя могли через те докладно знати, які їм грозить небезпека, — не виграла у боротьбі з польським народом. По 27-ми роках праці пруської колонізаційної комісії білянс землеволодіння Німців і Поляків виказав надишку 96.000 гектарів по стороні польського народу, хоч до 1913 року Прусія сколонізувала німецьким елементом 307.000 гектарів польської корінної землі. Надвишка білянсу можлива була одиноким через те, що Прусія не обмежувала обороту селянськими грунтами і польський селянський робітничий елемент шляхом купу німецьких селянських господарств, перечеркнув завізання Пруської колонізаційної комісії. В сучасній Польщі не неможливо, бо і оборот селянськими грунтами залежний є від затвердження Окружного Земельного Уряду, який не затверджує контрактів купна землі, як що її продає Поляк, а купує Українець.

Вже з початком 1919 року намагалася Польща переконати антанту про необхідність прилучи Західно-Українських земель австрійської зайланщини до Польщі.

З початком лютого 1919 року зійшовся Варшавський Сойм-Конституанта. Начальник держави Йосип Пісудський, отираючи його, приневолений був у своїй промові торкнутися земельної справи і вчинив це по майстерськи. Перед очима зоркої Антанти блиснув він уславоюючою фразою, що: „Земельна реформа в Польщі буде переведена в дусі великих демократій Заходу“. Дійсні демократії Заходу не признають колонізації.

Всеж таки високопарна отся заява не здержала Сойму Конституанта, почавши від 3. червня до 10. липня 1919 року, вести соймову дебат, яка узмістовлюється вядернім висказі провідника П'єста Вінкентія Вітоса, що аграрна реформа є тому конечна, щоби „кресів“ сколонізувати, бо на Сході може трітій означити межі Польщі тільки плуг польського хлопа, і у висказі лідера вшехполяків Станіслава Гребського, що „колонізація кресів“ є тому конечна і ділчичі не можуть валити аграрної реформи, бо українська земля видана в руки польського хлопа створить на українських землях сильний польський, селянський стан, який залле „кресові“ міста і їх спольонізує“. Отсе становить Польща аграрні реформи на „кресах“, на яких досі ні село ні місто не є польське. Отсі паре-

конуючі аргументи допровадили до відомої соймової ухвали з 10. липня 1919 (з голосованню було 182 проти, а 183 за), яка то ухвала вирішила засади проведення аграрних реформ, не торкнувши зовсім справи колонізації. Щоби не дразнити мирової конференції в Парижі, на яку в тім часі дійсно мала вплив велика демократія заходу. Тодішня Польща задовольнялася внутрішньою устроєм установленою думкою про необхідність колонізації на „кресах“, яку то думку передала польському громадянству через Головного Земельного Комісія і через авторизовані нею приватні парцеляційні польські інституції, поручаючи їм перевести аграрні реформи на українських землях „в мисль тенденції ухвали рольней“. Тенденція виходила з соймової дебати і узмістовлювалася в короткім слові: „Колонізація українських земель колоністом з етнографічних межах Польщі“.

Всеж таки Сойм Конституанта бажав закріпити свої тенденції в державній установі і законом з 2. серпня 1919. переляв на Раду Міністрів право — видати розпорядок зі силою закону про оборот землею. Такий розпорядок вийшов дня 1. вересня 1919 року і знова Рада Міністрів по майстерськи провела його, вихисновуючи

Красіві Комісії для обороту землею, які увійшли в життя силою колишнього цисарського розпорядку з дня 9. серпня 1915. В. з. д. Ч. 234. — Назверх виходило, що не таюється ніякого колонізаційного уряду — внутрішньо надано тим комісіям дійсно права колонізаційної влади. Хоч поавстрійські комісії для обороту землею відносилися виключно до обороту рустикальних (селянських) земель, та Рада Міністрів надала їм право нормувати оборот так званої табулярної власности, то є поміщицьких маєтків. Всі трансакції купна-продажі поміщицьких маєтків вимагали затвердження оттих комісій і з правила не затверджувало купна поміщицької землі через Українців. У слід за тим розпорядком і розпорядком „презеса“ Головної Земельної Комісії у Варшаві з дня 28. жовтня 1919. авторизовано багато приватних польських банків для переводження парцеляцій поміщицької землі, не творячи безпосереднього державного апарату для колонізації.

На жалоби Українців відгукнулася Антанта. Завдяки становищу комісії Камбона, яка уклала статут провізоричної прилучи Галичини до Польщі, вставлено до цьогож статуту згідно з пропозицією підкомісії, яка працювала під проводом генерала Леронда, постанови, якими вирішене земельне питання в статуті про провізоричну прилучу Галичини до Польщі з дня 20. листопада 1919 року передавано законодавчому тілові Галичини (артикул 12 і 13) і виразно заборонено у Галичині переводити систематичну колонізацію елементом, який походить з поза її меж (артикул 9). У грудні цього року удалось Польщі відложити справу вирішення Східної Галичини і колонізація поплила з весною цього року повним річищем. Хоч соймова ухвала з 10. липня 1919. говорила про творення економічно-самостійних господарств, наділювано польських колоністів дрібними 3 до 4 гектаровими господарствами, щоби наводити Галичину в найкоротшому часі польським елементом і приговити її до... сподіваного племінити.

Колиж український народ через своє легітимоване заступництво жалувалася перед Мировою Конференцією на колонізацію Східної Галичини, вказуючи на міжнародні трактати (артикул 91 Сен Жерменського трактату з 10. вересня 1919 року) і на мандати мирової конференції про окупацію Галичини з дня 25. червня і 11. липня 1919 року — то президент Головного Земельного Уряду у Варшаві видав 1. мая 1920 року парцеляційну інструкцію (гляди „Монитор Польський“ ч. 144 з року 1920). В артикулі 6 буква ф), приписує вона що парцеляційні плани мусять обіймати між иншими „відділення грунтів на скріплення карловатих господарств, які межують безпосередньо з парцельованим об'єктом“.

Для ознайомленого з українськими аграр-

ними відносинами така постановка парцеляційної інструкції виглядала, що Польща відступила не від колонізації, а допускає тільки суцільську парцеляцію, з якої отже скористає місцеве в чотирох п'ятих не заспокоєне землею селянство. В практиці виглядало це зовсім инакше.

Рік 1920 був одним з найінтензивніших років колонізації, аж доки не надтягнули хиари зі Сходу. Соймська армія приневолила Сойм поспішно занятися земельним питанням.

Дня 6. липня 1920 року ухвалено закон про утворення повного державного колонізаційного апарату. Крім Головного Земельного Уряду покликано до життя Окружні і Повітові Земельні Уряди та утворено при них, а також і на селах Земельні Комісії і законним шляхом забезпечено в тих комісіях місце тільки для Поляків, бо хоч і сказано, що господарські установи висилають до них своїх делегатів, то Українців не покликано. На основі закону з 6. липня 1920 року зліквідовано до решти комітети Повітових Комісій для обороту землею, які полишила колишня Австрія (цисарський розпорядок з 9. серпня 1915), бо в склад їх входив відтепер польський повітовий земельний комісар аглядно делегат Окружного Земельного Уряду, який мав право спротиву проти рішень і поавстрійської земельної комісії при повітовім суді і тим самим навіть оборот рустикальними (селянськими) землями залежав відтепер виключно від самоаволі польського державного урядника, який не допускав, щоби земля, яка була в останньому римо-католицьких хлопів, переходила в руки греко-католиків.

Большевицька гроза всеж таки веліла польському правлінню і соймові ратуватися з настроєм села.

Земельний закон, ухвалений Соймом під натиском війни з большевиками в день 15. липня 1920 року в артикулі 29. признає в другій черзі першество купна ділчичівської землі „працельником рольним (службе рольней, без-рольним і малорольним), позбавленим праці пржез парцеляцію, ораз власцельном карловатих господарств безпосередньо консудуоним з парцельованим фольварком“. В сполучі з артикулом 27. агданого закону, виходило ясно, що в огляду на аграрний устрій „кресів“, в яких переважають карловаті господарства і в яких більше як дев'ять десятків села доробляє на свій прожиток працею на розлогих двірських ланах, (що при звиш 900.000 гектарах безлісної площі належали тільки 1961-й поміщицькій родині), Польща допустить тільки суцільську парцеляцію і творення самостійних господарств для галицького рільного пролетаріату.

По „Cud nad Wisłą“ скоро призабувся аграрний закон з 15-го липня 1920., виданий під натиском оперуючої близько Варшави і в Галичині кавалерії Будьонного.

І віджили в двадцатому столітті державні резони римської держави з кінця республіки і початків цисарства. Двадцятий вік — в добі П'єста Нації — має знова „сенатське військо“ Суллі. Як за Помпез, Юдія Цезаря і Октавіана Августа наділюється землею військових з польської армії, без огляду на їх степені і організацію звязь зі землею. Земля попливає в руки осіб, які на ній ніколи не працювали, а місцевому населенню чорна нужда зглядає в очі і свою радить раду. 367.000 гектарів української, білоруської і литовської землі забрало „сенатське військо“ двадцатого століття. Люде, необізнані зі земельною культурою марнують землю. Самі Поляки стверджують, що земельна культура на „кресах“ у військових колоніях упадає, що військова колонізація компромітує Польщу (Кароль Валігурскі: „Значене паньствоавей реформи рольней на Волиню“ — Лудк, 1921). Але військова колонізація ведеться, бо на „кресах“ видно потребу удержати узброєного військового колоніста.

По славетнім скупанням Вітоса з ендемію і по так званім лянцкоронським пакті — внесено було у сойм новий законопроект про аграрну реформу. Він повернув у комісію в жовтні 1920 року. Одначе сліди його находимо у жовтні 1920 польський Сойм і Сенатом дебатованому проекті. 444-о членний Сойм, при компеті Укрі- послів, не алажаючи на рішучий протест Укрі-

за простішки проти польської республіки, якщо присуджена кара була вища від двох років.

Землі виділені в дібр т. зв. мертвої руки, тієї соймової ухвали, мали піти на парцеляцію тільки між особи приналежні до того віроісповідання, в руках якого знаходилися добра мертвої руки. Отсеї останній уступ арт. 51 ухвалив той сойм по сенсеї українських і білоруських послів. Польська преса звеличала цю ухвалу як акт нагадичайної толеранції. Однак знаємо, що на західній Україні велика власність церковних віроісповідань вносить кругло 155.000 га. В переважній частині становлять її ліси. З церковного запасу землі мають бути покріті земельні наділи самої церкви. Коли вважаємо, кілька кошиюлків насаджено без належного вивінування на українській землі і що кошиюлки ті тепер будуть вивінувані, то з церковного запасу землі, який остане, ледви чи можна би було заспокоїти земельний голод найменшого галицького повіту. Жест толеранції тривав отже коротко. Варшавський сенат черкував ухвалу сойму.

В арт. 52 признає законопроект серед рівнокваліфікованих кандидатів першенство на закупно землі в такому порядку: 1. арендаторам і офіціалістам парцельованих маєтків; 2. Заслуженим жовнірам і інвалідам тільки польської ермії і польських добровільних формацій; 3. родинам по них (вдовам і сиротам); 4. абсолювентам рільничих шкіл; 5. польським політичним емігрантам з чужих держав.

Установивши ось так чергування кандидатів, які дотепер не були земельними власниками, признає 52 арт., що в тих категоріях буде узгляднена „людносьть консядуюнчих всі“. Як не розуміти, тяжко збагнути, бо серед повищих категорій годі добачити „людносьть“ а видно поодиноких тільки мешканців сіл.

Найвищі межі індивідуального посідання ново-закупленої на парцеляції землі, або докупленої до своєї управильної арт. 49, який каже, що господарська одиниця взагалі не повинна перевищати 20 га, а в воєвідствах поліським, волинським, білостоцьким, повгородським і в гірських повітах — 35 га землі. Площа огородинних господарств не повинна перевищувати 5 га, площа ремісничої парцелі 1 га, а площа робітничої або урядничої парцелі 2 га.

За окремими заходами жидівського клібу в варшавським соймі законопроект забезпечує судьбу арендаторів і фільварочної служби. Окремі заходи Жидівського Кола стануть нам арозумілі, коли пригадаємо собі, що в самій Галичині на 1908 рік з 3.483 двірських обшарів майже половина (1.620) була в аренді. А серед арендаторів, як пише Буяк у своїй „Галичії“, 783 аренди припадало на Жидів (було це 54%, арендованої площі). Для ознайомленого з пануючими по польських дворах відносинами не буде дивно, коли згадаємо, що серед двірських офіціалістів знаходилося поважне число Жидів, як напр. горальників, рахмістрів а навіть економік. Для них то Жидівське Коло намагається забезпечити земельні наділи, щоб отсим шляхом не тільки вратувати, але і піднести стан жидівського землеволодіння на українських землях.

Жиди і земельна реформа.

Для прояснення жидівського стану посідання пригадаємо, (на основі жидівських інформацій), що їх велика земельна власність в Польщі вносить понад 400.000 га разом з лісами. Вносить це 4-5 проц. великої земельної власності в Польщі. В сумі земельних власників Жиди становлять 7 проц. Отсі вірні цифри кидають своєрідне світло на офіційну польську статистику, яка в 1921 р. нарахувала за Жидами несповна 155.000 га землі, то є 1-6 проц. зі загалу великої власності. В самій Галичині є в посіданню Жидів поверх 300.000 га., на Поліссю поверх 51.000 га, на Волині поверх 6.500 га. В Галичині і на Поліссю жидівська земельна власність має переважно лісовий характер, хоч на галицьким Поліссю є розлогі чисто рільні жидівські маєтки. Супроти такого розділу катастральних культур жидівські землевласники є в силі не тільки вратувати дотеперішню свою безлісну площу, але коли землю одержать жидівські арендатори, (які тепер удвоє більше чим до війни), і офіціалісти, то безлісне землеволодіння Жидів на західній Україні тільки зросте.

З отсих обговорених нами вгорі постанов законопроекту ясно, що колиб вони стали правосильними, то колонізація західно-українських, білоруських і литовських земель полила би повним річищем. Польські колонізаційні заїті найдуть сильне оперття в державних колонізаційних урядах і уповноважених до парцеляції польських суспільних установ. Патруювати колонізацію буде диктатор-міністер земельних реформ.

Обіцянки і дійсність. — Польські хлопи і колонізація.

Гак здійснюються обіцянки прем'єра

Падеревського. В часі дебати над засадами земельної реформи в 1919 році проголосив він в соймової трибуни, що при демократизації землеволодіння в Польщі „всім хлопам не станеється кривда“.

Дотеперішня практика польського уряду і законодавчих тіл є проречистим коментарем до ноти польської делегації, підписаної Романом Дмовським, а врученої Мировій Конференції в Парижі в 1919 р. на руки її провідника французького прем'єра Клемансо. В ноті цій Роман Дмовський аргументує потребу прилуки Галичини до демократичної Польщі інтересом самих українців. Після отсеї ноти мали Українцям признати у демократичній Польщі всі політичні, національні і господарські права, а земельна реформа мала знести ненормальний поділ землі в хосен місцевого трудового народу значить Українців.

Від 6 літ переводиться земельну реформу. Переводиться її після рецепти провідника польських куркулів, голови польського стороництва людюного „Піст“, Вінкента Вітоса. Дня 7. червня 1919 р. мотивував він потребу аграрної реформи ось як: „Ми розуміємо справу земельної реформи ось так: як великий буде наш зиск землі (добутий через сколонізування поміщицьких маєтків польським хлопом) так велика буде і наша Польша. Аграрну реформу вважаємо не лиш питанням господарсько-суспільним, але великою державною і національною проблемою, розв'язка якої розширить границі нашої вітчизни. Кілько землі в руках польського хлопця, тільки й вітчизни“.

Головний референт аграрної реформи, — пізнійший головний подвизник польсько-більшевизмського трактату в Ризі, яким прилучено до Польщі Холмщину, Волинь, Підляшє і Полісся, — посол Ян Домбський дня 7. липня 1919 р. висловив такий свій погляд на земельну справу: „На східних окраїнах (себго у нас, на Білорусі і на Литві) мусимо допровадити до того, щоб велика земельна власність якнайскорше щезла, та була розпарцельована між хлопів, бо показалося, що хлоп творить собою таке сильне забороло, якого не може знищити ніякий ворог“. Про якого хлопця думав людювий посол Ян Домбський, виходить не з його поглядів, уміщених на шпальтах варшавського „Роботніка“ (ч. 209. з 1919 р.). Нарікає він там на похибку польських земельних магнатів, які вдовольнялися панщиною і насмного працюю туземця (ан. Українця, Білорусина чи Литовця), а не поселявали на своїх розлогіх ґрунтах польських селян з громадським почуттям, і тепер (1919 р.) „Польша мусить жаяхатися плєбіситу на землях Окраїн і побоюватися того, що американські капіталісти і нафтарі відмовлять Польщі права на Галичину“.

Речник людювої партії посол Ян Стапінський висловив такий погляд: „Щоб землю зберігти по віки-вічні для Польщі, мусимо старатися, щоб земля як найскорше перейшла в руки польського хлопця“.

Польська суспільна установа „Ziemia nasza“ під проводом Володислава кн. Сапіги предложила варшавському соймови меморіал: „Про забезпечення польського характеру Червенської Землі (то є Галичини)“. В меморіалі тому читаємо між иншим: „Звертаємо увагу, що коли земельна справа в Польщі є одною з найважливіших, — то тут на окраїнах, на Землі Червенській є вона справою життя і смерті польщини. Тут земля в польських руках є не тільки рільним обшаром, але заравом опорою польщини і вартатом національної роботи. Колиж польському поміщикові має бути наложений обов'язок відання землі, то обов'язок той може торкатися виключно і одинок віддання її польському хлопцеві, щоб обидва — польський поміщик і польський хлоп — спільно стояли на сторожі окраїн і не допускали до занепаду польщини“. Меморіал цей підписали крім кн. Сапіги і вшехпольських послів, також одні з найстарших і найбільше відомих людювих послів — Бойко і Среднявський.“

З отсих голосів найважливіших польських хлопських послів повинні українські селяне виробити собі поняття про наміри польських людювих партій і належно оцінити лисачу шкуру тих людювих послів, які на українській території влаштовують віча і українському хлопцеві обіцяють рай на землі.

Мимохіть тиснеться під перо становище польської преси, яке вона заняла по побуті прем'єра Вінкента Вітоса у Львові в 1920 р. „Газета Вечорна“ (ч. 5368 1920 р.) в передовиці під титулом „По відізі президента Вітоса“ снує свої думки на тему, що спадщину „Króla kmiotków“ Казимира

приняла людюва Польша, якою керує „хлоп-прем'єр“ при допомозі селянсько-робітничого кабінету. зродже, ного з наскрізь людюного сойму.

„Історик“ з „Газети Вечорної“ пише так: „Присяга той останній Піст. (себго польський король Казимир), що вольности і рівноправности східної церкви буде свято берегти. В наслідку тієї присяги виробилося повне братерство польської і руської шляхти“.

Дальше читаємо у „Газети Вечорній“: „Сьогодні серед змієних суспільних відносин іде мова про братерство польського і руського хлопця“.

ж зорганізувати оборону української землі?

Першою засадою оборони повинно бути загально-громадське заінтересування земельною справою. Дотеперішня байдужність мусить щезнути. Єством демократичного суспільства є те, що кожна справа є справою загалу. Нема окремих справ селянських, робітничих, всі справи є загальнонародні і тому кожний свідомий член суспільности в демократичнім устрою має право і обов'язок такими справами займатися.

На всіх західноукраїнських землях повинен підністися поважний і зрівноважений голос трудового народу в обороні рідної землі.

Заразом повинні українські громадяни установи спільно з усім громадянством надати організовану форму українському попиту за землю, стараючися одночасно про грошові засоби на викуп української землі. Попри зобов'язання внутрішніх засобів, належало би поробити заходи серед української еміграції за океаном і притягнути заморські ощадности для інвестицій в рідному краю. Заморська еміграція, яка веде дотепер тільки благодійну акцію супроти матірнього краю, мусить стати на шлях господарських інвестицій емігрантів у край. Край і еміграція мусять бути зі собою злучені господарськими, а не філантропічними зв'язками (милостинями).

В рамках отсеї праці не місце розавати всесторонні проекти про шляхи організації оборони рідної землі. Всеж таки нехай мені буде вільно, дивлячися на правцю познанських Поляків, звернути увагу на випробовану оборону рідної землі проти пруських колонізаційних заїтій, про яку згадує С. Бернгард у своїй творі під заголовком „Польська суспільність в пруській державі“ і який проф. Станіслав Грабські присвячує окреме місце у своїй студії „Спулкі влощяньске“ Краків 1905.

Маю на думці організацію селянських парцеляційних кооператив.

Право оборони рідної землі, шляхом парцеляційних кооператив, представив я обширніше на зборах громадських діячів в добі, коли почалась польська колонізація, а саме на весну 1920 р. Тут подам лише короткий нарис для викликання фахової дискусії.

Голод землі в нашому селі яляється мені при зорганізованню фінансів могутнім чинником податним на скорє повязання села в парцеляційні кооперативи. Їх належало би повязати в централі у Львові. Центральна попри фінансовий і організаційний відділ мусла би мати відділ аграрно-політичний. Йому підлягали би парцеляційні спілки вповні в справах аграрних (земельних) операцій — а повітові їх союзи в справах доцільної аграрно-політичної сторони переведення парцеляції в кожнім повіті зокрема. Відділ аграрно-політичний централі і його повітові експозитури старались би про пляномірність парцеляції.

Поча праці для агрономів і землемірів та правників.

Основи організації парцеляційної спілки були би ось які:

- 1) Селяне, які хотять набути землю, чи то у своїм селі, чи в чужім, зв'язують парцеляційну спілку, якої завданням є набути і розпарцелювати поміщицьку землю.
- 2) Спілка мусить бути зареєстрована, задля досягнення довіря.
- 3) Членами спілки можуть бути лише ті селяне, які при парцеляції хотять набути землю.
- 4) Спілка парцелює землю тільки між своїми членами (основа кооперативу).

